

את המחמאה זוכרים יותר מהחמאה

שלושת הפרנסים

בפרשת השבוע אנו מתוודעים ל"שלושת הגדולים" שלנו, המנהיגים שהובילו את העם ביציאת מצרים ובמדבר: משה, אהרן ומרים. וכמו שהנביא מיכה אומר בהפטרה של פרשת בלק: "כי העלתיך מארץ מצרים¹ ואשלח לפניך את משה אהרן ומרים" (מיכה ו, ד).

מיד בתחילת הפרשה אנו למדים על פטירתה של האחות הגדולה מרים, אותה מרים שהצילה את משה כשאמו השאירה אותו על שפת היאור. התורה מספרת את זה קצת 'ביובש': "וישב העם בקדש ותמת שם מרים ותקבר שם". כך, בלי הודעה מוקדמת, מרים נפטרה. מיד אחר כך התורה מספרת: "ולא היה מים לעדה" אומר רש"י מה קרה שפתאום אין מים לעדה, "מכאן שכל ארבעים שנה היה להם הבאר בזכות מרים" (חוקת כ, ב).

בסוף אותו פרק אנו למדים על פטירתו של אהרן הכהן. כאן התורה מאריכה כיצד הקב"ה ציווה את משה: "קח את אהרן ואת אלעזר בנו והעל אותם הר ההר, והפשט את אהרן את בגדיו והלבשתם את אלעזר בנו, "ואחר-כך התורה שוב חוזרת ומפרטת שאכן זה מה שמשה עשה. ואז משה ואלעזר ירדו חזרה מההר, "ויראו כל העדה כי גוע אהרן ויבכו את אהרן שלשים יום כל בית ישראל" (כ, כט). בשלב הבא התורה מספרת "וישמע הכנעני² וילחם בישראל". אומר רש"י: מה שמע הכנעני (עמלק)? "שמע שמת אהרן ונסתלקו ענני הכבוד" ולכן הוא חשב שנתנה רשות להילחם בישראל.

וביתר פירוט הדבר מובא בגמרא במסכת תענית: "שלשה פרנסים טובים עמדו לישראל אלו הן משה אהרן ומרים ושלש מתנות טובות נתנו על ידם, ואלו הן באר וענן ומן, באר בזכות מרים, ענן בזכות אהרן מן בזכות משה, מתה מרים נסתלקה הבאר³ מת אהרן נסתלקו ענני כבוד⁴ וחזרו שניהם בזכות משה, מת משה נסתלקו כולן (תענית ט, א).

ואם כן, בזכות מרים היה לעם ישראל מים במשך ארבעים שנה; בזכות משה היה לעם ישראל מן "לחם מן השמים", כל בוקר; ובזכותו של אהרן היו להם ענני הכבוד. בסוף הארבעים שנה, כששני הרועים נסתלקו מן העולם, חזרו שניהם בזכותו של משה.

ואילו בפטירתם של הרועים אנו מוצאים דבר מוזר. בפטירתו של אהרן נאמר: "ויבכו את אהרן כל בית ישראל⁵ האנשים והנשים". מה שאין כן אצל משה,

מסופר על פטירתו: "ויבכו בני ישראל את משה". רש"י מדייק, מכך שלא נכתב "כל בית ישראל", אלא רק "בני ישראל", שרק הזכרים ביכו את מותו. מוסיף הרבי ואומר, שמכך שלא כתוב 'כל' משמע שגם אצל הזכרים לא כולם ביכו אותו.

נשאלת השאלה, איך קורה כזה דבר? משה נתן להם מן ארבעים שנה. בלי אוכל אי אפשר לחיות, ובכל זאת לא כולם התאבלו עליו, בוודאי לא הנשים, וגם מהגברים לא כולם. מרים נתנה להם את המצרך הכי חשוב, מים; בלי אוכל עוד אפשר להתקיים תקופה מסוימת, אבל בלי מים זה בלתי אפשרי. כך אנו קוראים בפרשתנו, שבני ישראל טענו כלפי משה ואהרן מדוע הבאתם אותנו למות במדבר. ובכל זאת, לא מוזכר שמישהו בעם ישראל התאבל עליה כלל. ואילו אהרן, שבזכותו ניתנו לבני ישראל ענני הכבוד, וכפי שהרבי מסביר בשיחה שלפי רש"י לא כל העננים הסתלקו במותו אלא רק ענני הכבוד, אצלו דווקא הן גברים והן הנשים [?] כל עם ישראל [?] ביכה את מותו (לקו"ש חי"ח עמ' 253).

לכאורה היה צריך להיות להיפך; על פטירתה של מרים מתבקש היה שכולם יתאבלו. כך גם על פטירתו של משה, שמהם קיבלו את הצרכים החיוניים שבהם תלויים חיי האדם [?] מים ולחם. ואילו אהרן, שדאג 'לכבוד' שלהם, לענני הכבוד, עליו היו צריכים להתאבל רק אלו שהכבוד של עם ישראל חשוב להם!

כולם אוהבים מחמאות

בשבת שעברה חל יום ההילולא של הרבי. טבעי הדבר שבשבוע כזה ידברו הרבה על הרבי. בפרויקט מיוחד של חברת JEM מתראיינים אנשים שזכו לפגישה עם הרבי. זהו מפעל הנצחה חסר תקדים של מורשת הרבי (דומה לפרויקט שהקים סטיבן ספילברג שעוסק בתיעוד עדויות של ניצולי שואה). החברה ראינה אלפי אנשים שמספרים על הפגישות שלהם עם הרבי.

מה שמעניין הוא, שכאשר מקשיבים לסיפורים שמים לב שאנשים לא זוכרים את כל מה שנאמר להם בפגישה עם הרבי. זה לא פלא. בהרבה מקרים עברו חמישים או שישים שנה, אולם מה שהם זוכרים בבירור זוהי המחמאה שהרבי נתן להם. אתה רואה שאותו אדם מנסה לשחזר את הדברים שנאמרו, ואז מגיע חיוך גדול, והוא מספר על אותה מחמאה שהרבי נתן לו.

אבל יותר מכך; מה שאנשים זוכרים וחוזרים ומספרים, זוהי ההרגשה הטובה שהרבי נתן להם כשהם עמדו במחיצתו. הם הרגישו מישהו שבאמת אכפת לו מהם. מישהו אוהב אותם בכל ליבו.

רק השבוע קראתי על ילדה צעירה שאיבדה את אמה, אביה, שעבד במשרדו של הרבי (המזכיר י. קוינט), הביא את הבת ליחידות עם הרבי. אותה ילדה, שהיום היא אישה מבוגרת, שיחזרה את אותה יחידות וסיפרה שהרגישה שהרבי באמת חש את צערה. היא הוסיפה שאיננה רוצה להמשיך לדבר על כך, מפני שהיא תפרוץ בבכי [?] אלו הם הדברים שאנשים זוכרים.

אהבת אהרן לישראל

זו הייתה מעלתו של אהרן הכהן, וכמו שרש"י אומר בפרשתנו, מדוע כל בית

ישראל התאבל על מותו? "לפי שהיה אהרן רודף שלום ומטיל אהבה בין בעלי מריבה ובין איש לאשתו". המדרש מתאר באריכות איך אהרן היה עושה את זה: "שני בני אדם שעשו מריבה זה עם זה, הלך אהרן וישב אצל אחד מהם, ואמר לו, בני, ראה מה חברך אמר, בושתי הימנו שאני חטאתי לו, והוא יושב אצלו עד שמסיר קנאה מלבו. והולך אהרן ויושב אצל האחר, ואומר לו ראה, האיך אשא עיני ואראה את חברי. בושתי הימנו שאני הוא שחטאתי לו. והוא יושב אצלו, עד שמסיר קנאה מלבו. וכשנפגשו זה בזה, גפפו ונשקו זה לזה (אדר"נ יב, ג). כל עסקו של אהרן הכהן היה לקרב את כולם, וכמו שהמשנה באבות (א, יב) אומרת על אהרן: "אוהב שלום ורודף שלום אוהב את הבריות ומקרבן לתורה".

זה מסביר עוד דבר מיוחד שאנו מוצאים רק אצל אהרן הכהן. האדם היחיד שיום פטירתו נכתב בתורה במפורש הוא אהרן הכהן: "וימת שם בשנת הארבעים² בחודש החמישי באחד לחודש" (מסעי לג, לח). אומר הרבי שזהו דבר "שלא מצאתי לו חבר במקרא, שהכתוב יפרש את תאריך הפטירה, לא מצינו זאת אצל אברהם יצחק ויעקב, ולפני זה אצל נח ואדם הראשון וגם לא אצל משה רבינו ומרים³ אמנם גם בנוגע למשה ומרים ידוע היום שבו מתו⁴ אבל זאת למדים בתושבע"פ".

מתרץ הרבי, שהיות ש"היחידי שמצינו אצלו בהדגשה את המעלה ד"רודף שלום ומטיל אהבה בין בעלי מריבה" הוא אהרן, שוב אין כל פלא שהתורה מייחסת חשיבות מיוחדת למיתת אהרן בכך שמפרשת את התאריך המדויק של יום מותו, אף שלא פירשה זאת אצל מישהו אחר" (התוועדות תשד"מ ח"ד עמ' 2277).

למדים מזה על טבע האדם דבר מעניין מאוד. אתה נותן לאדם מים ואוכל, ולמעשה מציל את חייו, ועדיין זוהי לא ערובה לכך שהוא יזכור אותך לטובה (אלא אם כן אתה ממשיך לתת לו⁵) אבל אדם שאתה נותן לו מחמאה, או הרגשה טובה, הוא יזכור אותך ואת המחמאה שלך לתמיד.

לכן אנו מוצאים בגמרא בקשר למצוות צדקה: "כל הנותן פרוטה לעני מתברך בשש ברכות והמפייסו בדברים מתברך בי"א ברכות" (ב"ב, ט, א) מדוע? כי כסף זה דבר זמני. מחר העני שוב צריך כסף. אבל את דברי הפיוס הוא יזכור לעולם, הם נותנים לו את הכוח להתמודד עם כל המשברים שלו וכו'.

את זה כולנו יכולים לתת, ואת זה אנו למדים מאהרן הכהן.